

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2026.7.16.
COM(2026) 371 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

Tizedik éves jelentés a törökországi menekülteket támogató eszközről

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
1.1. Törökország és a menekültügyi válság	1
1.2. Az EU reagálása a válságra és az eszköz létrehozása	2
2. Az eszköz működése	3
3. Pénzügyi kapacitás, a finanszírozás időtartama és jellege	4
4. Az eszköz végrehajtása	6
5. Nyomon követés, értékelés és ellenőrzés	16
6. Kommunikáció és láthatóság	17
7. Következtetések és következő lépések	18

1. Bevezetés

A C(2015) 9500¹ bizottsági határozat (a továbbiakban: a határozat) 8. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottságnak rendszeresen tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet és a Tanácsot a törökországi menekülteket támogató eszköz (a továbbiakban: az eszköz) végrehajtásáról. A határozat 8. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottságnak évente jelentést kell készítenie az Európai Parlament és a Tanács részére az eszköz végrehajtásáról. Az eszközről szóló első éves jelentést 2017 márciusában tették közzé². Valamennyi éves jelentés megtalálható a menekülteket támogató eszköz honlapján. Ez a tizedik éves jelentés a 2026 januárjáig bezárólag rendelkezésre álló adatokon alapul.

1.1. Törökország és a menekültügyi válság

Törökország – a földrajzi helyzetéből adódóan – a menekültek és migránsok kiemelt befogadási és tranzitországa. A török kormány által szolgáltatott adatok szerint 2026 januárjában az országban 2 339 543 átmeneti védelem alapján befogadott szíriai és több mint 300 000 regisztrált migráns tartózkodott, főként Afganisztánból, Irakból, Iránból és Szomáliából^{3,4}. Ennek hatása jelentős volt a befogadó közösségekre. A szíriai menekültek elhúzódó jelenléte és az Afganisztánból Törökországba irányuló, folyamatos irreguláris migráció egyre nagyobb kihívást jelent a menekültek, a migránsok és a befogadó közösségek közötti társadalmi kohézió tekintetében. Az Aszad-rezsim 2024. decemberi bukását követően és a török hatóságok által szolgáltatott adatok szerint több mint 600 000 szíriai tért vissza Szíriába. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (a továbbiakban: UNHCR) 2024. december 8-a óta (2026. január 30-ig) 453 000 szíriai Törökországból történő önkéntes hazatérését követte nyomon. Ezzel a 2016 óta Szíriába történő önkéntes hazatérések száma 2026 februárjában mintegy 1,3 millióra emelkedett. Az UNHCR jelen van a határátkelőhelyeken, és egyéni meghallgatások révén nyomon követi az önkéntes hazatéréseket. A török hatóságok hangsúlyozták, hogy a hazatérésnek önkéntesnek, biztonságosnak, méltóságteljesnek és rendezettnek kell lennie.

A Földközi-tenger keleti térségében húzódó útvonalon a felderített illegális határátlépések száma összességében tovább csökkent, ami azt mutatja, hogy az együttműködés eredményes lehet, de a kockázatok nem szűntek meg. A Földközi-tenger keleti térségében húzódó útvonal mentén 2025-ben a felderített illegális határátlépők leggyakrabban afgán (27 %), szudáni (18 %), egyiptomi (16 %), bangladesi (7 %) és szíriai (6 %) állampolgárok voltak. A szíriai állampolgárok szabálytalan határátlépésének száma jelentősen csökkent (–88 %-kal). Az

¹ A Bizottság C(2015) 9500 final határozata (2015. november 24.) az Unió és a tagállamok fellépéseinek koordinációs mechanizmus – a Törökország-támogató Menekültügyi Eszköz – révén való összehangolásáról.

² https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/9dc8736f-c734-48be-8678-aca919a6a1bf_en.

³ <https://en.goc.gov.tr/irregular-migration>.

⁴ A török menekültügyi rendszer egyik sajátos jellemzője azzal kapcsolatos, hogy az ország egy fenntartás mellett írta alá az 1951. évi genfi egyezménynek a menekültek jogállásáról szóló 1967. évi New York-i jegyzőkönyvét. Emiatt a Törökországban tartózkodó menekültek túlnyomó többsége nem kérhet teljes körű menekült jogállást, csak „feltételes menekült” jogállást, amely – odaítélése esetén – az országban való tartózkodás időtartamát addig az időpontig teszi csak lehetővé, amíg „egy harmadik országba át nem telepítik”.

útvonal fő kiindulási pontja Törökország (62 %) és Líbia (38 %) volt. A külső tengeri határokon a kockázatok és az emberáldozatok száma továbbra is nagy, mivel a szervezett bűnözői hálózatok gyakran túlsúfolt és az előírásoknak nem megfelelő hajókon indítják útra a kiszolgáltatott személyeket, hogy azok szabálytalanul lépjék át a határokat.

Törökország továbbra is nagyon jelentős erőfeszítéseket tesz a menekültek és migránsok befogadása és szükségleteik kezelése terén, és újfent megerősítette a 2016. március 18-i EU–Törökország nyilatkozat⁵ (a továbbiakban: a nyilatkozat) végrehajtása iránti elkötelezettségét. A nyilatkozat 2025-ben továbbra is konkrét eredményeket ért el.

A nyilatkozatban meghatározott „egyet egyért” áttelepítési program keretében 2016 áprilisa és 2025 decembere között több mint 44 046 személyt telepítettek át Törökországból az EU-ba. Az uniós tagállamok a 2024. decemberi szíriai rendszerváltást követően felfüggesztették a Törökországból történő áttelepítést. 2016 óta összesen 2 253 személy tért vissza a görög szigetekről Törökországba az „egyet egyért” program keretében. Mivel a török hatóságok nem vonták vissza a nyilatkozat szerinti visszaküldési műveletek felfüggesztéséről szóló, a Covid19-világjárványt követően elfogadott 2020. márciusi határozatukat, a Bizottság és a görög hatóságok ismételt kérései ellenére azóta sem került sor visszaküldési műveletekre.

Az Európai Tanács 2020. októberi ülésén megállapodás született egy EU–Törökország eredményközpontú program elindításáról. Négy kiemelt területet határoztak meg, melyek a következők: i. a vámunió működésének javítása és a vámunió korszerűsítéséről szóló egyeztetések újraindítása, ii. migráció és a menekültek támogatása, iii. magas szintű párbeszéd, valamint iv. emberek közötti kapcsolatok és mobilitás. Az Európai Tanács 2021. júniusi ülésén ismételten hangsúlyozta az EU készségét arra, hogy fokozatos, arányos és visszafordítható módon megbeszéléseket folytasson Törökországgal az együttműködés több közös érdekű területen történő fokozása céljából, amennyiben teljesülnek a 2021 márciusában és az Európai Tanács korábbi következtetéseiben meghatározott feltételek. Az Európai Tanács 2023. június 29–30-i ülésén felkérték a főképviselőt és a Bizottságot, hogy nyújtsanak be jelentést az EU és Törökország közötti kapcsolatok aktuális állásáról. A 2023. november 29-i közös közlemény ennek a felkérésnek a nyomán született. A közlemény számos javaslatot terjesztett elő a kapcsolatok fellendítésére, többek között a migrációkezelés, valamint a menekülteknek és a befogadó közösségeknek nyújtott pénzügyi támogatás területén. 2023 novemberében Brüsszelben és 2025 júliusában Isztambulban magas szintű EU–Törökország párbeszédre került sor a migrációról és a biztonságról.

1.2. Az EU reagálása a válságra és az eszköz létrehozása

Az Európai Unió 2011 óta több mint 3 millió, főként szíriai menekült befogadásában támogatta Törökországot. Az Európai Unió tagállamainak a Törökországban tartózkodó menekültek jelentős további finanszírozását igénylő felszólítására válaszul a Bizottság a 2015. november 24-i bizottsági határozattal létrehozta, majd 2016. február 10-én, 2018. március 14-én és 2018. július 24-én módosította a törökországi menekültek támogató

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.

eszközt. Ennek a mechanizmusnak a célja, hogy összehangolja az egyrészt az uniós költségvetésből rendelkezésre álló, másrészt a tagállamok további hozzájárulásaiból származó és külső címzett bevételként az uniós költségvetésbe integrált források mozgósítását⁶. A tagállamok politikai kötelezettséget vállaltak arra, hogy nemzeti hozzájárulásokat nyújtanak az uniós tagállamok és az Európai Bizottság közötti, 2016. február 3-án elfogadott, majd az eszköz második részletéről szóló megállapodás alkalmával naprakésszé tett egyetértési megállapodás részeként⁷. Az egyetértési megállapodás egy feltételrendszer-keretet is létrehozott.

2016. március 18-án az EU és Törökország állam- és kormányfői újra megerősítették közös cselekvési tervük megvalósítása melletti elkötelezettségüket, valamint a Törökország és az Unió közötti kapcsolatok elmélyítését és a migrációs válság kezelését szolgáló további intézkedésekről egyeztek meg⁸. Törökország és az EU egyetértettek abban, hogy további gyors és határozott erőfeszítésekre van szükség. A 2016. március 18-án aláírt EU–Törökország nyilatkozat pontosabban arra szólított fel, hogy véget kell vetni a Törökországból az Unióba irányuló irreguláris migrációnak oly módon, hogy ellehetetlenüljön az embercsempészek üzletszerű tevékenysége, hogy a migránsok számára olyan alternatíva álljon rendelkezésre, amelynek során nem kell kockára tenniük az életüket, és hogy fel kell gyorsítani az eszköz végrehajtását.

Az eszköz első részletére (2016–2017) összesen 3 milliárd EUR-t különítettek el⁹, a második részletre (2018–2019) pedig további 3 milliárd EUR-t bocsátottak rendelkezésre, így az eszköz teljes kerete elérte a 6 milliárd EUR-t, amelyet egyenlően finanszíroztak az uniós költségvetésből és a tagállamoktól származó kétoldalú hozzájárulásokból. 2020. december 31-ig a Bizottság az eszköz teljes működési allokációjára szerződéseket kötött, és 2025 végéig közel 5,9 milliárd EUR-t folyósított.

2. Az eszköz működése

Az eszköz egy olyan koordinációs mechanizmus, amely lehetővé teszi a Törökországban tartózkodó menekültek részére történő uniós segítségnyújtás gyors, eredményes és hatékony mozgósítását, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás biztosítása mellett. Az eszköz

⁶ A 2016. és 2018. augusztus 1. közötti hozzájárulások tekintetében az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 298., 2012.10.26., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/966/oj>) 21. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti külső bevételek, illetve az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2018. július 18-i (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 193., 2018.7.30., 1. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>) 21. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja szerinti külső bevételek.

⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf>.

⁸ <http://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.

⁹ Ezt a 3 milliárd EUR-t a Bizottság által még az eszköz elindítását megelőzően a szíriai menekültválságra adott válaszként már Törökország rendelkezésére bocsátott 345 millió EUR-n felül biztosították, és az kiegészítette a tagállamok kétoldalú segítségnyújtását.

biztosítja a fennálló uniós pénzügyi eszközök optimális mozgósítását humanitárius segítségnyújtás és/vagy fejlesztési támogatás formájában, annak érdekében, hogy a menekültek és a befogadó közösségek szükségleteit átfogó és összehangolt módon elégezték ki¹⁰.

Az eszköz irányítóbizottsága stratégiai iránymutatást nyújt a prioritások, a támogatandó tevékenységek típusa, a hozzárendelendő összegek, a mozgósítandó pénzügyi eszközök tekintetében, és a 2015. november 29-i EU–Törökország közös cselekvési terv (a továbbiakban: a közös cselekvési terv) alapján fennálló török kötelezettségvállalásoknak az ország általi végrehajtására vonatkozó feltételek tekintetében¹¹.

Továbbra is fontos az eszköz projektjeinek fenntarthatósága, csakúgy, mint a török hatóságokkal közös felelősségviselés. A fenntarthatóság és a hatékonyság fontosságát az Európai Számvevőszék 2024. áprilisi második különjelentésének ajánlásai és az eszköz 2025. novemberi független végső értékelő jelentésének ajánlásai egyaránt kiemelték. A segítségnyújtás kiemelt területeit átfogó és független igényfelmérés alapján határozták meg, amelyet 2018-ban aktualizáltak.

Az eszköz összehangolja a következő külső finanszírozási eszközökből¹² származó pénzügyi támogatást, melyek: i. humanitárius segély, ii. az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz, iii. a fejlesztési együttműködési eszköz (DCI), iv. az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA), valamint v. a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz. Az EU költségvetéséből finanszírozott intézkedéseket az Unió közvetlen és közvetett irányításra vonatkozó pénzügyi szabályaival és rendelkezéseivel összhangban hajtják végre. A segítségnyújtás végrehajtásának feltétele, hogy Törökország szigorúan betartsa a közös cselekvési tervben és a nyilatkozatban foglalt kötelezettségvállalásokat.

3. Pénzügyi kapacitás, a finanszírozás időtartama és jellege

Az eszköz által koordinált teljes költségvetés 6 milliárd EUR, amelyet két részletben mozgósítanak. A második részlet keretében 11 projekt végrehajtása folytatódik azt követően, hogy azokat a Covid19, a 2023. februári földrengések és a Törökországban tartósan magas infláció miatt meghosszabbították. Hat projekt esetében a végleges kifizetés még függőben van, míg öt beavatkozás esetében a tevékenységek befejezésre várnak.

Az első részlet 3 milliárd EUR-t tett ki, amelyből 1 milliárd EUR-t az uniós költségvetésből mozgósítottak, 2 milliárd EUR-t pedig a tagállamoktól származó kétoldalú hozzájárulásokból

¹⁰ A Bizottság 2015. november 24-i C(2015) 9500 határozatának 2. cikke – Az eszköz céljai.

¹¹ Lásd a C(2016) 855 bizottsági határozattal módosított C(2015) 9500 bizottsági határozat 5. cikkének (1) bekezdését.

¹² Az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz és a fejlesztési együttműködési eszköz (DCI) hozzájárulásait átcsoportosították az Előcsatlakozási Támogatási Eszközhöz, illetve az uniós vagyonkezelői alaphoz, és azok keretében hajtották végre őket. Elvben a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alaphoz az eszköz keretében (az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből és kisebb mértékben a fejlesztési együttműködési eszközökből) nyújtott valamennyi hozzájárulást nem humanitárius segítségnyújtásként hajtották végre.

nyújtottak. A második részlet ugyancsak 3 milliárd EUR-t tett ki, amelyből 2 milliárd EUR-t az uniós költségvetésből, 1 milliárd EUR-t pedig a tagállamok részéről nyújtottak¹³.

Ami az uniós költségvetési erőforrásokat illeti, a 2016–2017-es uniós költségvetésből származó 1 milliárd EUR-ból 2016-ban 250 millió EUR-t, 2017-ben pedig 750 millió EUR-t mozgósítottak. A 2018–2019-es uniós költségvetésből származó 2 milliárd EUR-ból 2018-ban 550 millió EUR-t mozgósítottak, a fennmaradó összeg mozgósítására pedig 2019-ben került sor.

Az első részlet esetében a tagállamok 2016-ban 677 millió EUR-val, 2017-ben 847 millió EUR-val, 2018-ban 396 millió EUR-val, 2019-ben pedig 80 millió EUR-val járultak hozzá az eszközhöz. A második részlet esetében a tagállamok 2018-ban 68 millió EUR, 2019-ben 202 millió EUR, 2020-ban 265 millió EUR, 2021-ben 166 millió EUR és 2022-ben 165 millió EUR összegű hozzájárulást nyújtottak, az utolsó kifizetések 2023-ban pedig 134 millió EUR-t tettek ki. A tagállamok a hozzájárulásokat közvetlenül az uniós költségvetésbe fizették be külső címzett bevétel formájában, és azokat az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz és a humanitárius segítségnyújtás költségvetési soraihoz rendelték.

Továbbra is kielégítő az összhang egyrésről a hozzájárulásoknak az *eszközbe* történő tagállami befizetéseinek üteme, másrésről az ezen hozzájárulásokból finanszírozott kifizetéseknek az *eszközből* való folyósításának üteme között.

A Törökországban tartózkodó menekülteknek nyújtott további uniós támogatás az eszköz keretén kívül

2020-ban további 535 millió EUR-t különítettek el a Törökországban folytatott humanitárius tevékenységek támogatására az eszköz keretén kívül, amelyre teljes mértékben szerződést kötöttek és amelyet folyósítottak.

Az Európai Tanács 2021. júniusi következtetéseit követően a Bizottság további 3 milliárd EUR-t mozgósított a törökországi menekültek és befogadó közösségek számára a 2021–2023-as időszakra annak érdekében, hogy biztosítsa a támogatás folyamatosságát a humanitárius segítségnyújtás, az alapvető szükségletek, az oktatás, az egészségügy, a migrációkezelés és a határellenőrzés kiemelt területein. Ezen finanszírozás jelentős részét a 2023. évi földrengésekre válaszul mozgósították, és összesen 355,6 millió EUR-t fordítottak társadalmi-gazdasági támogatásra és infrastruktúrára.

2024 februárjában az Európai Tanács úgy határozott, hogy a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret felülvizsgálatáról szóló megállapodás részeként a 2024–2027-es időszakra további 2 milliárd EUR-t különít el a nem uniós országokkal folytatott

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/>.

hatékony migrációs együttműködés fenntartására, beleértve a Törökországban tartózkodó szíriai menekültek támogatását is.

A 2024. májusi szíriai konferencián a Bizottság 1 milliárd EUR hozzájárulást vállalt a törökországi menekültek és befogadó közösségek támogatása céljából. Ez az összeg magában foglalt a 2024. évi rendes költségvetésből származó 520 millió EUR-t a menekülteknek nyújtott támogatás folytatásának biztosítására, valamint 480 millió EUR előreütemezését a fent említett 2 milliárd EUR-ból, így mintegy 1,5 milliárd EUR marad a 2025–2027-es időszakra. Az 1 milliárd EUR összegű csomag öt intézkedést tartalmazott, amelyek a következőkre összpontosítottak: i. oktatás (80 millió EUR), ii. alapvető szükségletek, egészségügyi ellátás, települési szolgáltatások és társadalmi kohézió (421 millió EUR), iii. migrációkezelés és határellenőrzés (398 millió EUR), iv. tartalékképzés az Európai Beruházási Bank újbóli bevonására, potenciális hitelek generálása a menekültekkel kapcsolatos beruházásokhoz (75 millió EUR), valamint v. humanitárius segítségnyújtás (26 millió EUR).

E kötelezettségvállalásra építve a Bizottság átfogó intézkedéscsomagot tervezett a 2025–2027-es költségvetés fennmaradó része keretében. 2025 végéig összesen 1,311 milliárd EUR-t különítettek el, és kapcsolódó finanszírozási határozatokat fogadtak el. Ebből az összegből 1,151 milliárd EUR-t kötöttek le a 2025–2027-es időszakra vonatkozó többéves támogatási csomag keretében, és ez az összeg az olyan alapvető szükségleteket fedezi, mint az egészségügyi ellátás és az oktatás (839 millió EUR); az önkéntes hazatérések támogatása (150 millió EUR); valamint a határigazgatás (161 millió EUR). Emellett 160 millió EUR-t különítettek el a PIKTES (A szír gyermekek török oktatási rendszerben való integrációjának előmozdítása) program keretében nyújtott integrált oktatási támogatás folytatására, 40 millió EUR-t pedig humanitárius segítségnyújtásra. A 2027. évi költségvetés 195 millió EUR összegű egyenlegét 2026-ban kell allokálni.

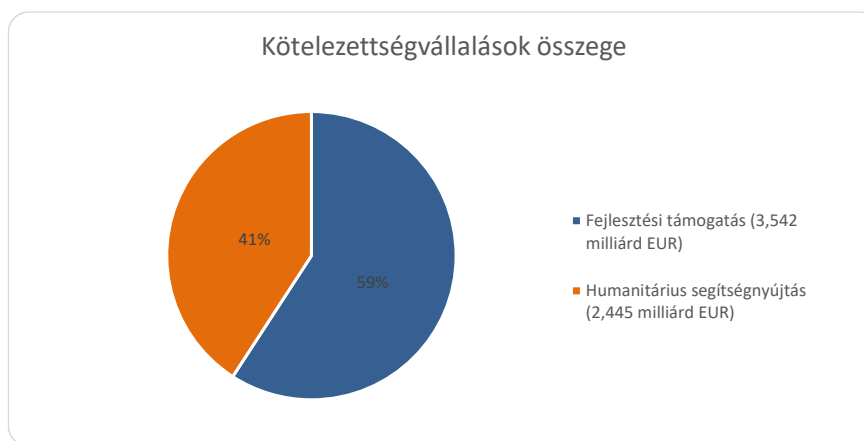
A törökországi menekült és befogadó közösségek számára 2011 óta elkülönített teljes uniós támogatás eléri a 12,4 milliárd EUR-t. Ez magában foglalja a menekülteknek nyújtott, 2011 és 2016 között mozgósított 345 millió EUR összegű támogatást, az eszköz keretében rendelkezésre álló 6 milliárd EUR-t, a 2020-ban rendelkezésre állt 535 millió EUR összegű áthidaló finanszírozást, a 2021–2023-as időszakban rendelkezésre álló 3 milliárd EUR összegű kiegészítő finanszírozást, a 2024. évi 1 milliárd EUR-t, valamint a 2027. végéig nyújtott további 1,5 milliárd EUR összegű támogatást.

4. Az eszköz végrehajtása

Az eszközt humanitárius segítségnyújtás és fejlesztési támogatás formájában hajtják végre. Az első részlet keretében közel 1,4 milliárd EUR-t különítettek el humanitárius segítségnyújtásra, 1,6 milliárd EUR-t pedig fejlesztési támogatásra. A szíriai válság elhúzódó jellege miatt a második részlet keretében végrehajtott beavatkozások egyre inkább a társadalmi-gazdasági támogatási tevékenységekre és a megélhetési lehetőségek megteremtésére összpontosítottak. A

második részlet keretében közel 1,06 milliárd EUR-t különítettek el humanitárius segítségnyújtásra, 1,9 milliárd EUR-t pedig fejlesztési támogatásra¹⁴.

Az eszköz egészére nézve a humanitárius segítségnyújtás és a fejlesztési támogatás megoszlása 2025 decemberéig a következő volt:

További részletekért lásd az online projekttáblázatot¹⁵.

Az eszköz keretében nyújtott támogatás projektalapú. A kifizetések az eszköz keretében történő beavatkozások végrehajtásától függenek. Az eszközből nyújtott támogatás magában foglalja mind a menekülteknek, mind a befogadó közösségeknek nyújtott támogatást.

Az eszköz keretében nyújtott **humanitárius segítség** a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek számára nyújt az alapvető szükségleteket és a védelmet biztosító, az emberi méltóságot tiszteletben tartó támogatást¹⁶. Emellett a hiányosságokat is kezeli az egészségügy és az oktatás kiemelt területén működő szakosított intézmények és partnerek révén. Az Európai Unió által biztosított humanitárius segítségnyújtásra vonatkozó iránymutatást a humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos 2007-es európai konszenzus¹⁷ tartalmazza, amely szerint az Unió mint humanitárius szereplő tiszteletben tartja az emberiség, semlegesség, pártatlanság és függetlenség humanitárius alapelveit, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 214. cikkében és a humanitárius segítségnyújtásról szóló rendeletben (1257/96/EK rendelet)^{18, 19} meghatározottak szerint.

¹⁴ A 60 millió EUR-s egyenleget az eszköz megvalósításához nyújtott igazgatási és operatív támogatásra különítették el.

¹⁵ https://enlargement.ec.europa.eu/countries/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en?prefLang=hu&etrans=hu.

¹⁶ Az eszköz keretében összesen 352 millió EUR-t különítettek el az elsősorban humanitárius segítségnyújtás formájában nyújtott védelemre. A tevékenységek közé tartozott a menekültek nyilvántartásba vétele és ellenőrzése, a migrációkezeléssel foglalkozó török elnökség intézményi kapacitásának megerősítése, valamint a veszélyeztetett csoportokra irányuló célzott védelmi beavatkozások. A védelmet az alapvető szükségletek, az egészségügy és az oktatás terén is általánosan érvényesítették.

¹⁷ A Tanács és a tagállamok kormányai képviselőinek együttes nyilatkozata.

¹⁸ A Tanács 1257/96/EK rendelete (1996. június 20.) a humanitárius segítségnyújtásról.

¹⁹ Az Európai Bizottság humanitárius segítségnyújtása az éves országspecifikus humanitárius végrehajtási terveken alapul. A Bizottság és partnerei közötti együttműködés kereteit a humanitárius segítségnyújtás területén

Az eszköz humanitárius területén belül 21 partner összesen 65 projektet hajtott végre az első és második részlet keretében. E projektek fedezik a Törökországban tartózkodó, a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek alapvető szükségleteivel, védelmével, oktatásával és egészségével kapcsolatos reagálást. Az első részlet keretében mintegy 1,4 milliárd EUR-t allokáltak és kötöttek le szerződésekkel humanitárius segítségnyújtásra, ebből 1,4 milliárd EUR-t folyósítottak is, miközben a második részlet keretében 1,06 milliárd EUR-ra kötöttek szerződést, és ebből mintegy 1,05 millió EUR-t folyósítottak.

A **fejlesztési támogatás** azokat a hosszabb távú szükségleteket támogatja, amelyek az egészségügy, az oktatás és a menekültek társadalmi-gazdasági fejlődésének területén jelentkeznek, különösen a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és a megélhetési lehetőségek, valamint a települési infrastruktúra tekintetében. Kiemelten kezeli továbbá a veszélyeztetett csoportokat, és a beavatkozásai tekintetében a nemek kérdésének szempontjait is figyelembe veszi, például kiterjed a nők és a lányok szexuális és nemi alapú erőszakkal szembeni védelmére, valamint a szexuális és reprodukív egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés fejlesztésére.

Az eszköz fejlesztési területén belül az első részlet keretében aláírt 26 projekt végrehajtása terén további haladás történt. E projektek közül 15-öt a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alap keretében hajtottak végre összesen 293 millió EUR összegben, az Előcsatlakozási Támogatási Eszközön keresztül közvetlenül kezelt allokáción felül²⁰.

A két részlet keretében fejlesztési támogatásra elkülönített összesen 3,5 milliárd EUR-ból eddig 3,4 milliárd EUR-t folyósítottak a végrehajtó partnereknek²¹. 2025 decemberében 1,6 milliárd EUR összegű fejlesztési támogatást allokáltak és kötöttek le szerződésekkel, és ebből 1,6 milliárd EUR-t folyósítottak az első részlet keretében, míg 1,9 milliárd EUR-t kötöttek le és ebből több mint 1,8 milliárd EUR-t folyósítottak a második részlet keretében. Az eszköz fejlesztési területén belül 11 beavatkozás van folyamatban.

2025-ben az eszköz végrehajtását a Törökországban tapasztalható nagyon magas infláció és az árfolyammal kapcsolatos kihívások továbbra is befolyásolták.

Az eszközből megvalósult beavatkozások kiemelt területeként

a Bizottság nemzetközi szervezetekkel kötött pénzügyi és adminisztratív keretmegállapodásai és a nem kormányzati szervezetekkel kötött partnerségi keretmegállapodásai határozzák meg.

²⁰ Az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből származó finanszírozást az eszköz keretében a költségvetési rendelet és alkalmazási szabályai második részének IV. címében foglalt, külső fellépéssel kapcsolatos szabályokkal összhangban kezelik.

²¹ Ez a szám a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alap által megvalósított projektek keretébe tartozó, de az uniós költségvetést még nem terhelő kifizetéseket is tartalmazza.

Az eszköz mindkét részletének kiemelt területein elért előrehaladásról az eszköz nyomomonkövetési jelentései számolnak be²². Jelentős eredmények születtek a következő kiemelt területeken:

Oktatás

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 2,51 milliárd EUR-t különítettek el az oktatás támogatására. Az eszköz humanitárius keretéből több mint 181 millió EUR-t különítettek el az oktatásra.

A feltételes iskoláztatási készpénztámogatás IV (a továbbiakban: CCTE IV) a menekült gyermekek iskolai beiratkozását és iskolai jelenlétét támogatja havi kifizetéseket nyújtva a menekült családoknak azzal a feltétellel, hogy a tanulók rendszeresen iskolába jártanak. 2025-ben a CCTE IV program 540 292 kiszolgáltatót menekült gyermeket támogatott oktatási célú feltételes készpénztranszferek révén, azzal a feltétellel, hogy rendszeresen jártanak az állami iskolába. Az oktatáshoz nyújtott készpénztámogatásban részesülő gyermekek összesített száma elérte az 1 054 173-at. Összesen 49 418 veszélyeztetett menekült gyermek részesült védelmi szolgáltatásokban a török kormány szociális szolgáltató központjain és a török Vörös Félhold közösségi központjain keresztül. A CCTE IV program keretében összesen 61 318 személyt támogattak.

2025 szeptemberében a magas infláció negatív hatásának enyhítése érdekében ismét kiigazították a készpénztámogatás szintjét (török lírában kifejezve). A programban részt vevő diákok száma azonban a Szíriába való hazatérés, a pénzügyi nehézségek és a címalapú ellenőrzési rendszer török hatóságok általi szigorú alkalmazása miatt az év során kismértékben csökkent. Ebben a rendszerben azoknak az átmeneti védelemben részesülő családoknak, amelyek a hatóságok (Tartományi Migrációkezelési Igazgatóságok) előzetes jóváhagyása nélkül változtatták meg tartózkodási helyüket, a jogállásuk felfüggesztésével kellett számolniuk, ami a szociális segítségnyújtási programokból való kizárásukhoz vezetett.

Az eszköznek a Nemzeti Oktatási Minisztérium által végrehajtott 400 millió EUR költségvetésű kiemelt programja (A szír gyermekek török oktatási rendszerben való integrációjának előmozdítása II – PIKTES II) második szakaszának végrehajtása 2023 januárjában véget ért. Ezt a 300 millió EUR teljes költségvetéssel rendelkező, a Törökországban tartózkodó menekülteknek nyújtott kiegészítő támogatás keretében finanszírozott PIKTES+²³ követte, amely 2025 októberében ért véget. 2025 januárjában a tanárok fizetésének folyósítása érdekében a PIKTES+-t egy 80 millió EUR összegű új szerződéssel egészítették ki (PIKTES+, II. rész). 2025 szeptemberében ezt a szerződést PIKTES IV-re nevezték át, és 160 millió EUR-val kiegészítették, így a teljes érték

²² https://enlargement.ec.europa.eu/countries/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en?prefLang=hu&etrans=hu.

²³ Promoting Inclusive Education for Kids in the Turkish Education System (PIKTES+) (A gyermekek inkluzív oktatásának előmozdítása a török oktatási rendszerben).

240 millió EUR-ra nőtt. 2026-ban ezt összesen további 180 millió EUR-val egészítik ki, így a PIKTES IV teljes összege 420 millió EUR lesz.

Az ezen a kiemelt területen a menekülteknek nyújtott uniós támogatás általános célja továbbra is az, hogy valamennyi menekült gyermeket integrálják a hivatalos török oktatási rendszerbe, ezenkívül elérjék az iskolába be nem íratott gyermekeket, megteremtsék a tanulás biztonságos feltételeit, valamint javítsák a tanulási eredményeket. A 2024–2025-ös tanévben 938 610 menekült gyermek iratkozott be formális oktatásba Törökország-szerte. Így még mindig több mint 225 000 gyermek marad ki az iskolából, ami tartós problémát jelent (Nemzeti Oktatási Minisztérium, 2025). A beiratkozás mértéke jelentős nyomást gyakorolt Törökország közoktatási rendszerére is, amely azáltal tudta befogadni ezeket a tanulókat, hogy jelentős beruházásokat hajtott végre az oktatási infrastruktúrába, az oktatókba és a támogató szolgáltatásokba.

Azon menekült és befogadó közösségbeli hallgatók száma, akik műszaki és szakoktatásban és -képzésben vagy felsőoktatási intézményekben való tanulás céljából az eszköz által támogatott ösztöndíjban részesültek, 72 331 főt tett ki. E diákok többsége menekült volt, és mindkét nem egyenlő arányban részesült az ösztöndíjból. Az eszköz bevezetése óta a felsőoktatást támogató projektek segítségével 7 156 felsőoktatási hallgató részesült ösztöndíjban: Közülük 4 337 szíriai, 178 nem szíriai és 2 641 török diák volt.

Az eszköz továbbra is támogatta az oktatási infrastruktúra fejlesztését és hozzájárult az iskolák túlzsúfoltságának csökkentéséhez. Jelentős növekedés történt a korszerűsített és befejezett oktatási létesítmények számában. A korszerűsítés terén az egyik jelentős eredmény 8 700 interaktív tábla felszerelése volt általános és középiskolákban. Eddig több mint 17 726 létesítményt korszerűsítettek az eszköz támogatásával.

Emellett az Education for All in Times of Crisis (Oktatás mindenkinek krízis idején) és az Education Infrastructure for Resilience (Oktatási infrastruktúra a reziliencia érdekében) projektek keretében 214 iskola épült, és oktatási szolgáltatások indultak. Az iskolákban a tetőre szerelt fotoelektromos panelek 50 iskola számára termelnek energiát, és 41 iskola esetében hajtottak végre energiahatékonyság-javító intézkedéseket.

2024-ben szerződéseket kötöttek Törökország oktatási infrastruktúrájának a 2023. februári földrengéseket követő újjáépítésére. E finanszírozás célja, hogy mind a menekültek, mind a befogadó közösségek számára javítsa az oktatáshoz való hozzáférést.

Védelem

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 392 millió EUR-t különítettek el a védelem támogatására, főként a humanitárius területhez tartozó projekteken keresztül.

Az eszköz humanitárius területe támogatta a menekültek nyilvántartásba vételét és ellenőrzését, lehetővé téve számukra a törökországi jogállásuk rendezését, és megkönnyítve a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket. Ez a migrációkezeléssel foglalkozó török elnökség (PMM) regisztrációs erőfeszítéseit támogatta, és megerősítette intézményi és műszaki kapacitását. Az önálló védelmi beavatkozások mellett, amelyek célja a hiányosságok pótlása, valamint a sajátos szükségletekre és a veszélyeztetett egyének igényeire való reagálás, a védelmet a humanitárius reagálási stratégia többi pillérébe (alapvető szükségletek, egészségügy és oktatás) is beépítették. Az átfogó cél a menekültek kiszolgáltatottságának jobb kezelése, jogállásuk rendezése, valamint az állami szolgálatok és az ENSZ/nem kormányzati szervezetek szolgálatainak szélesebb hálózathoz való kapcsolódásuk. A beszámolási időszakban a támogatás továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő csoportokra összpontosult (pl. szezonális mezőgazdasági migráns munkavállalók, legvesélyeztetettebb menekültcsoportok²⁴). Emellett a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós alapról finanszírozott projektek között szerepelt a menekülteket fogadó közösségi központok támogatása, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő menekültek megfelelő szolgálatokhoz való továbbirányítása.

Egészségügy

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 1,24 milliárd EUR-t különítettek el az egészségügyi ellátás támogatására.

Az eszköz keretében nyújtott támogatás fő pillére a SIHHAT projekt, amely a migránsok egészségét támogatja Törökországban. A projektre egymás után négyszer különítettek el forrást: 2016-ban 300 millió EUR-t, 2020-ban 210 millió EUR-t, 2023-ban 210 millió EUR-t és 2024-ben 50 millió EUR-t. A SIHHAT támogatja a török Egészségügyi Minisztérium arra irányuló erőfeszítéseit, hogy minden menekült számára ingyenes és méltányos hozzáférést biztosítson az egészségügyi ellátáshoz. Összesen 182, migránsok számára létrehozott egészségügyi központ működik a 32 tartományban, és 3 500 egészségügyi dolgozó dolgozik az EU által támogatott létesítményekben, akiknek több mint 76 %-a szíriai származású. A SIHHAT III végrehajtása egészen 2026 végéig fog tartani. A SIHHAT III biztosítja, hogy a menekültek egészségügyi szolgáltatásai 2026-ban és 2027-ben 190 millió EUR összegű további uniós támogatással folytatódjanak.

Az eszköz keretében finanszírozott két kórház – a Dörtyol/Hatay és a Kilis – 2022 óta teljes mértékben működőképes, és kulcsfontosságú egészségügyi szolgáltatásokat nyújtott a 2023-as földrengéseket követően, amikor mindkét kórház kapacitását 400 ágyra növelték. Emellett az eszköz a SIHHAT kiegészítéseként migránsok számára létrehozott egészségügyi központok építését és felújítását, orvostechikai eszközök, illetve anyasági készletek beszerzését, valamint fizioterápiai és rehabilitációs egységek felújítását is végzi. 2025-ben 26 egészségügyi

²⁴ Ezek közé tartoznak a 2023. évi földrengések által leginkább érintett tartományokban élő menekültek, valamint a sajátos védelemre szoruló, kiszolgáltatott helyzetben lévő menekült- és migráns csoportok (pl. egyszülős háztartások, fogyatékkal élő személyek, a nemi alapú erőszak áldozatai, LBMTIQ+-személyek), köztük mintegy 300 000 iskolából kimaradó gyermek.

központ építése kezdődött, és 8,1 millió EUR értékben szállítottak orvostechikai eszközöket 59 kórház számára.

Ami a humanitárius támogatást illeti, Reyhanlı/Hatay-ban és Gaziantepben továbbra is átfogó, életmentő segítséget nyújtanak a fogyatékkal élő, kiszolgáltatott helyzetben lévő menekülteknek. Ez magában foglalja a fizikai rehabilitációs szolgáltatásokat, a mentális egészséget és a pszichoszociális támogatást, valamint a protézisek, ortopédiai berendezések és egyéb segédeszközök biztosítását.

Települési infrastruktúra

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 509 millió EUR-t különítettek el a települési infrastruktúra támogatására.

Az eszköz különböző településeket támogat alapvető települési szolgáltatások, többek között vízellátás, szennyvízelvezetés és szilárdhulladék-gazdálkodás nyújtásával. Emellett szabadidős szolgáltatások nyújtásával támogatja a helyi infrastruktúrát. Ami a rekreációs létesítményeket illeti, 23 létesítmény (ifjúsági központok, labdarúgó- és tenispályák) elkészült, és 2026 áprilisában további nyolc sportkomplexumra terveznek pályázatot kiírni. Befejeződött 13 nagy vízmű építése és teljesültek a szilárdhulladék-infrastruktúrára vonatkozó (a Világbank által kezelt) szerződések Adana, Konya, Kahramanmaraş, Kayseri és Osmaniye tartományban. További három (az Agence Française de Développement által kezelt) vízmű építésével kapcsolatos szerződés teljesült Gaziantepben és Şanlıurfában, míg más projektek végrehajtása Kilisben, Şanlıurfában, Gaziantepben, Mersinben, Mardinban, Adıyamanban, Malatyában és Hatay-ban folytatódik.

Alapvető szükségletek és társadalmi-gazdasági támogatás

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 4,38 milliárd EUR-t különítettek el alapvető szükségletekre és társadalmi-gazdasági támogatásra.

Az ezen a kiemelt területen végrehajtott beavatkozások célja segíteni a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek alapvető szükségleteinek kielégítését, valamint megerősíteni a menekültek rezilienciáját és önellátását. Ennek lehetővé kell tennie a szociális segítségnyújtástól való függőségről az önállóságra és jövedelemszerzésre való fokozatos áttérést.

Az eszköz alapvető szükségletekhez nyújtott segítségének keretében több mint 2,6 millió menekült részesült olyan közvetlen támogatásban, amely lehetővé teszi számukra a méltóságos életet. 2023 júliusáig a legtöbb támogatást a szükséghelyzeti szociális védőhálón (ESSN) keresztül nyújtották – ez egy olyan szociális segítségnyújtási program, amely havi készpénztámogatást biztosít egy betétikártya-rendszeren keresztül több mint 1,6 millió menekült kedvezményezett részére.

Az eszköz második részlete keretében befejeződött a Családügyi és Szociális Minisztérium által aláírt 245 millió EUR összegű közvetlen támogatás végrehajtása. Ez a támogatás lehetővé tette olyan havi pénzügyi támogatás – kiegészítő ESSN (C-ESSN) – nyújtását, amely hasonló a török szociális biztonsági rendszer keretében a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeknek nyújtott szociális ellátáshoz. A projekt az ESSN-nel párhuzamosan működött, és támogatást nyújtott a gyermeket egyedül nevelő szülőkből álló háztartásoknak, az időseknek, valamint a fogyatékossgal élő (köztük a súlyosan fogyatékos) embereknek. 2024-ben a C-ESSN és az ESSN programok folytonosságát a 2021–2023-as időszakra²⁵ az eszköz keretén kívül mozgósított 3 milliárd EUR összegű kiegészítő menekülttámogatás által biztosították. Azóta mindkét programot egyetlen szerződésbe olvasztották be. 2023 júliusában aláírták ezt a „social safety net for refugees in Türkiye (SSN)” (Szociális védőháló a Törökországban élő menekültek számára) elnevezésű új készpénztámogatási programot (781 millió EUR) a Családügyi és Szociális Minisztériummal. Ez a beavatkozás az ESSN-nek a humanitárius segítségnyújtásról a hosszabb távú fejlesztési támogatásra való áttérését jelentette. A jelenlegi program (SSN), amelynek költségvetése 2025 novemberében 906 millió EUR-ra nőtt, közel egymillió menekültet segít alapvető napi szükségleteik kielégítésében. Az önkéntes hazatérések és a célzott támogatásnyújtás módszertanának aktualizálása következtében jelentősen csökkent a kedvezményezettek száma. Míg az SSN-ügyek száma 2025 januárjában mintegy 1,4 millió volt, 2025 decemberére 972 000-ra csökkent: ez több mint 40 %-os csökkenést jelent.

Folytatódik a kiegészítő társadalmi-gazdasági támogatás nyújtása a menekülteknek, elősegítendő a munkaerőpiaci elhelyezkedésüket. Az EU stratégiája ezen a kiemelt területen a munkaerőpiac kínálati és keresleti oldalára egyaránt kiterjed. A támogatás fő típusai közé tartozik a műszaki szakoktatás és -képzés, a rövid távú szakképzési tanfolyamok, beleértve a munkahelyi képzést, valamint a humán készségekre irányuló képzés, a karrier- és pályaaorientációs tanácsadás és támogató szolgáltatások, valamint a munkavállalási engedélyekkel kapcsolatos támogatás.

Mintegy 85 000 résztvevőt regisztráltak rövid távú szakmai készségfejlesztési tanfolyamra, akik közül 78 500-an (felül nő) végezték el a képzést. Emellett több mint 37 000 új vagy jobb munkahelyet teremtettek az uniós támogatással létrehozott vagy kibővített vállalkozások²⁶.

A program második fő területe az új vállalkozások létrehozására és a meglévő vállalkozások bővítésére összpontosít a formális munkahelyteremtés javítását célzó anyagi és nem anyagi támogatás révén. A foglalkoztatástámogatási és a munkaerőpiacra való belépést támogató

²⁵ A Bizottság 2022. november 4-i C(2022) 7822 végrehajtási határozata a Törökországban 2022-ben és 2023-ban a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek számára készpénztámogatás nyújtására irányuló egyedi intézkedés finanszírozásáról, és a Bizottság 2022. december 7-i C(2022) 8887 végrehajtási határozata a Törökországban tartózkodó menekültek alapvető szükségleteihez nyújtott támogatás és a megélhetési lehetőségekre való áttérés 2022. évi további támogatását célzó egyedi intézkedés finanszírozásáról.

²⁶ A Világbank ISDEP II projekttel (IPA/2020/417–830) kapcsolatos adatai adatminőségi problémák miatt nem szerepelnek az elemzésben, a probléma megoldásán a SUMAR jelenleg dolgozik.

projektek (ÍSDEP I és ÍSDEP II), amelyeket a Török Foglalkoztatási Ügynökséggel (İŞKUR) és a Munkaügyi és Szociális Biztonsági Minisztérium Nemzetközi Munkaerőügyi Főigazgatóságával (DG ILF) együttműködésben hajtanak végre, a menekültek és a befogadó közösségek tagjainak formális foglalkoztatásának növelésére összpontosítanak. Az ÍSDEP I 2024-ben sikeresen lezárult. A törökországi Kis- és Középvállalkozások Fejlesztési Szervezetével (KOSGEB) és a Török Fejlesztési és Beruházási Bankkal (TKYB) szorosan együttműködve vissza nem térítendő támogatásokat, köztük vállalkozói képzést, valamint anyagi és nem anyagi támogatást nyújtanak mind a menekültek, mind a befogadó közösségek számára a munkahelyek teremtése érdekében.

A „vállalkozási képességek javítása a fenntartható társadalmi-gazdasági integráció érdekében” (ENHANCER), valamint a „szociális vállalkozás, szerepvállalás és kohézió a törökországi menekült és befogadó közösségekben” projektek célja megegyezik, és végrehajtásuk az Ipari és Technológiai Minisztériummal együttműködésben történik. További projektek zajlanak a mezőgazdasági foglalkoztatás, a szakképzés és a tanulószerveződéses gyakorlati képzések területén. 2024-ben további társadalmi-gazdasági támogatási szerződéseket írtak alá. Ezek olyan szerződéseket foglalnak magukban, amelyek célja a menekültek és a befogadó közösségek fenntartható megélhetésének és formális foglalkoztatásának javítása a 2023. februári földrengések által érintett területeken.

Migrációkezelés

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 1,19 milliárd EUR-t különítettek el a migrációkezelés támogatására²⁷.

Az első részlet keretében összesen 80 millió EUR értékben finanszírozott két projekt befejeződött. Az első projekt uniós támogatást nyújtott a török parti őrség kutatási-mentési kapacitásának megerősítéséhez, a második célja pedig Törökország migrációkezelési elnökségének támogatása volt az EU-ból való visszatérések kezelésében.

2024-ben folytatódott három, 30 millió EUR összegű projekt végrehajtása a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében, amelyek célja: i. Törökország migrációkezelési elnöksége kapacitásának megerősítése az illegális migráció elleni küzdelem érdekében, ii. a határigazgatási ügynökségek együttműködésének repülőtereken történő javítása, valamint iii. további operatív támogatás nyújtása az idegenrendészeti fogdák irányításához.

2024 óta folyamatban van „Törökország keleti és délkeleti határainak megerősítése, beleértve a szárazföldi határátkelőhelyeket is” (a továbbiakban: SAFE) projektre vonatkozó, 2023 decemberében aláírt 220 millió EUR összegű szerződés végrehajtása. Célja, hogy tovább erősítse a határigazgatást Törökország keleti és délkeleti határain modern kommunikációs és felügyeleti berendezések, valamint intelligens világítóberendezések telepítésével.

²⁷ Ez nem tartalmazza a Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóság eszközei keretében elkülönített 150 millió EUR-t.

A Törökország migrációs és határigazgatási kapacitásának támogatására irányuló 2024. évi finanszírozási határozatban a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében elkülönített 398 millió EUR a következőkre összpontosít: i. a származási országokba való önkéntes visszatérés, ii. a nemzetközi és átmeneti védelmi eljárások megerősítése, iii. a migráncsempészség megelőzése, iv. a szárazföldi és tengeri határok biztonsága, v. a legális migráció, valamint vi. 50 millió EUR összegű kiegészítés, amelyet a SAFE projektre különítettek el. 2025-ben mind a 398 millió EUR-ra kötöttek szerződést.

Ez magában foglalt egy 2025 augusztusában indított, 95 millió EUR összegű projektet, amely megerősíti a Szíriába való önkéntes, biztonságos, méltóságteljes és rendezett hazatérésre vonatkozó nemzeti mechanizmusokat. Az UNHCR által végrehajtott projekt: i. növeli a migrációkezeléssel foglalkozó török elnökség azon képességét, hogy a nemzetközi normákkal összhangban feldolgozza az önkéntes hazatéréssel kapcsolatos ügyeket, ii. kiterjeszti a hazatérések UNHCR általi független nyomon követését, valamint iii. egyszeri utazási támogatást nyújt az önkéntes hazatérést kérelmező szíriaiaknak (körülbelül 190 000 személy három év alatt, 2028 augusztusáig). 2025 decemberéig 16 752 hazatérő személy részesült utazási készpénztámogatásban a projekt keretében.

Emellett a 2025-ben hozott finanszírozási határozat a következőkről rendelkezik: i. a szíriai menekültek biztonságos, rendezett, önkéntes és méltóságteljes hazatérésének megkönnyítését célzó kísérleti beavatkozás első kiegészítése (150 millió EUR), valamint ii. a SAFE projekt második kiegészítése (161 millió EUR) a Törökország Iránnal és Irakkal közös határai mentén található valamennyi felügyeleti rendszer telepítésének befejezése érdekében. A SAFE projekt a tervek szerint 2028 végére fejeződik be, és a legutóbbi kiegészítéssel együtt a teljes költségvetése 431 millió EUR.

A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontok érvényesítése az eszköz keretében megvalósuló projekteken

A „Together towards a gender equal world 2021–2025” („Együtt a nemek közötti egyenlőséget biztosító világ felé [2021–2025]”) című, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó III. uniós cselekvési terv továbbra is iránymutatásul szolgál az eszköz keretében megvalósuló intézkedések végrehajtásához. 2025-ben is prioritás maradt a nők és lányok emberi jogainak előmozdítása, védelme és érvényesítése (figyelembe véve a csoport sokszínűségét is), a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők és lányok szerepvállalásának növelése. A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokat az eszköz valamennyi projektjébe beépítették, és lebontott adatok (76 mutató) segítségével folyamatosan nyomon követik.

Az eszköz jelentősen növelte a nők foglalkoztathatóságát: több mint 39 000 nő végzett rövid távú szakképzést, mintegy 68 000 kapott foglalkoztatási tanácsadást, és több mint 4 000 női tulajdonú vállalkozás részesült tanácsadási vagy pénzügyi támogatásban. Az eszköz török nyelvtanfolyamokat biztosított a menekült nők számára, amelyeket mintegy 37 000 felnőtt menekült nő végzett el sikeresen. Ezenkívül az eszköz által finanszírozott projektek keretében mintegy 55 000 menekült lánygyermek vett részt iskola előtti nevelésben, és 38 000 női diák

kapott tanulmányi ösztöndíjat. Az eszköz által foglalkoztatott tanárok és oktatási személyzet több mint kétharmada nő. A készpénztámogatási programban (SSN) jelenleg 700 000 menekült nő vesz részt. Emellett jelenleg mintegy 200 000 női diák családja kap feltételes iskoláztatási készpénztámogatást (CCTE). A készpénztámogatási programoktól függetlenül mintegy 700 000 menekült nő védelmi célú közvetítő szolgáltatásokban, körülbelül egymillió menekült nő pedig az eszköz által finanszírozott projektek keretében nyújtott védelmi szolgáltatásokban részesült.

5. Nyomon követés, értékelés és ellenőrzés

2025-ben az eszköz eredményeiről szóló jelentéstétel továbbra is az eszköz eredménykeretén²⁸ és az eszköz változáselemzésén²⁹ alapult. A 14. nyomonkövetési jelentést 2026 januárjában tették közzé, amely elérhető a Bizottság honlapján³⁰.

2024 végén a Bizottság új szerződést (SUMAR) írt alá az eszköz első technikai segítségnyújtási szerződés (SUMAF)³¹ keretében létrehozott nyomonkövetési és adatkezelési rendszere folytatásának biztosítása érdekében. Az eredeti SUMAF-szerződés³² 2024 decemberében lejárt; összesen 127 nyomonkövetési misszióról (köztük négy eseti misszióról) számolt be, míg az új SUMAR-szerződés keretében 20 misszió zárult le 2025-ben. A szerződés első évében a SUMAR valamennyi előírt anyagot időben és jó minőségben rendelkezésre bocsátott. 2025 folyamán az EU törökországi küldöttsége és a SUMAR összesen hét monitoringlátogatást tett a migrációkezeléssel foglalkozó török elnökségnek nyújtott operatív támogatás hatálya alá tartozó idegenrendészeti fogdáiban³³.

Az Európai Számvevőszék 2024 áprilisában tette közzé az eszköz második teljesítmény-ellenőrzését. Az ellenőrzési jelentést, beleértve a Számvevőszék megállapításait és ajánlásait, valamint a Bizottság válaszait, 2024. április 24-én tették közzé, és online elérhető³⁴. A Számvevőszék egyik legfontosabb ajánlása az volt, hogy a Bizottság javítsa az eszköz által támogatott projektek hatásának mérését, és kezdjen vitát a tagállamokkal és a török hatóságokkal arról, hogyan biztosítható a projektek fenntarthatósága.

²⁸ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf.

²⁹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ac3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.

³⁰ https://enlargement.ec.europa.eu/countries/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en?prefLang=hu&etrans=hu.

³¹ Technikai segítségnyújtás a törökországi menekülteknek nyújtott uniós támogatás teljesítményének nyomon követéséhez – IPA/2024/461–735.

³² Technikai segítségnyújtás a törökországi menekülteket támogató eszköz keretében finanszírozott intézkedések nyomon követésének támogatásához – IPA/2021/429–105 (VI. kiegészítés az IPA/2018/393–877. sz. szerződéshez).

³³ Az EU törökországi küldöttsége 2025 márciusában meglátogatta az adanai idegenrendészeti fogdát, 2025 szeptemberében pedig az aydini idegenrendészeti fogdát. Megállapításait megosztotta a török hatóságokkal.

³⁴ https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-n-06_EN.pdf.

2025 szeptemberében/októberében a SUMAR szolgáltatásainak támogatásával több tartományban 38 fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetés és 25 kulcsfontosságú informátorral folytatott interjú keretében tartományi hatékonyságvizsgálati tanulmány készült az eszköz eredményeinek mérése érdekében. A küldöttség bekérte a korábbi PIKTES projektek adatait, és megbeszéléseket folytat a Nemzeti Oktatási Minisztériummal arról, hogy miként lehetne javítani a folyamatban lévő PIKTES projekt adatrendszerét. A menekültek alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést az érintett szakminisztériumokkal kötött közvetlen támogatási szerződések kiegészítése biztosítja.

2024-ben a Bizottság szerződést kötött az eszköz független végső értékelésére, amely 2025 végén zárult le. Az értékelés vizsgálta az eszköz eredményességét, relevanciáját, koherenciáját és fenntarthatóságát, különös tekintettel a második részletre. A jelentés³⁵ értékes ajánlásokat fogalmaz meg a Törökországban és máshol nyújtott uniós menekültügyi támogatás tervezésére és végrehajtására vonatkozóan.

Az értékelés arra a következtetésre jutott, hogy az eszköz átfogó és jól összehangolt uniós választ adott, és jelentős eredményeket ért el a menekültek és a befogadó közösségek számára a kiemelt ágazatokban, különösen a védelem, az alapvető szükségletek, az oktatás és az egészségügy terén. Kiemeli továbbá, hogy az eszköz rugalmasan alkalmazkodik az elhúzódó és változó válsághoz. Az értékelés ugyanakkor rámutat az eredmények fenntarthatóságának biztosításával kapcsolatos kihívásokra, különösen a megélhetés és a hosszú távú társadalmi-gazdasági befogadás területén, valamint arra, hogy tovább kell fokozni a beavatkozások fenntarthatóságát és a legkiszolgáltatottabb csoportok elérését.

6. Kommunikáció és láthatóság

2025-ben folytatódtak azok a tevékenységek, amelyek tovább növelték az eszköz által támogatott intézkedések láthatóságát, és rávilágítottak az EU szerepére Törökország menekültügyi erőfeszítéseinek támogatásában. Az ebben az időszakban tartósan fennálló hivatalos menekültellenes retorika és kedvezőtlen közhangulat miatt a tevékenységek a 2023. februári földrengéseket követően a menekülteknek és a befogadó közösségeknek nyújtott uniós támogatásra összpontosítottak. Ehhez kapcsolódnak a következő példák:

2025 januárjában Hadja Lahbib, az egyenlőségért, valamint a felkészültségért és a válságkezelésért felelős európai biztos látogatásokat szervezett Ankarába, a törökországi menekülteket támogató eszközhöz (FRiT) kapcsolódó ankarai projektek helyszínére, valamint ellátogatott a földrengés sújtotta régióba is.

2025 áprilisában a lengyel elnökség alatt Lengyelország ankarai nagykövetségével együttműködésben sajtótudat szerveztek Varsóba prominens török újságírók részvételével. Az út keretén belül megbeszéléseket folytattak a migrációról és ellátogattak a Frontex székhelyére.

³⁵ https://enlargement.ec.europa.eu/final-evaluation-facility-refugees-turkey_en?prefLang=hu&ettrans=hu.

2025 májusában Gaziantepben számos tevékenységet szerveztek az Európa-nap alkalmából, többek között fogadást a Zeugma Múzeumban, valamint egy török művész falfestményt készített az EU és Törökország közötti szoros együttműködés hangsúlyozása érdekében. Ezt egy további brüsszeli rendezvénysorozat követte: a küldöttség által készített sikertörténeteket, fényképeket és videókat az Európai Parlament épülete előtt rendezett nyilvános kiállításon mutatták be. A kiállítás június 20-ig, a menekültek világnapjáig tartott. Június 18. és 20. között sajtóútra, valamint fogadásra került sor a küldöttség vezetője és török képviselők részvételével.

Az Erimtan Múzeumban július 11-én tartott könyvbemutató alkalmából egy sikertörténeteket bemutató albumot is kiadtak.

7. Következtetések és következő lépések

2025-ben folytatódott az eszköz végrehajtása. Az eszköz teljes működési költségvetésére kötöttek szerződéseket 2020 végéig, és 2025 végéig összesen 5,9 milliárd EUR-t folyósítottak. 2029-ig összesen 11 projekt végrehajtása folytatódik. A 2025–2027-es időszakra elkülönített további menekültügyi támogatás végrehajtása folytatódik, és célja az eszköz által elért számos eredmény fenntarthatóságának biztosítása.

A következő lépések többek között:

- *az összes projekt eredményes megvalósításának folytatása a menekültek és a befogadó közösségek javára, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvével összhangban,*
- *a menekültekkel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek bevezetésének folytatása,*
- *a 2027. évi költségvetésből további 195 millió euró előirányzása a menekültek és a befogadó közösségek támogatására, hogy az eszköz által elért eredmények fenntarthatók legyenek,*
- *a Törökországban tartózkodó menekültek szükségleteinek további nyomon követése.*